

Jednym z ważnych kryteriów efektywności konstytucji jest jej wpływ na działania osób pełniących konstytucyjnie określone funkcje publiczne. W idealnej sytuacji osoba pełniąca funkcję premiera lub głowy państwa nie tylko chce działać zgodnie z przepisami zawartymi w konstytucji, ale też pragnie przyczynić się do rozwoju wyrażonych w niej idei i zasad. Jednakże nieroztropnym byłoby zakładać, że rzeczywistość będzie odpowiadać tak zarysowanemu ideałowi. Osoby pełniące konstytucyjne funkcje mogą odznaczać się różnymi właściwościami moralnymi oraz dążyć do celów niekoniecznie konstytucyjnych. Z tego powodu konstytucje zawierają środki instytucjonalne, które mają zagwarantować efektywność regulacyjną konstytucji (jednym z ważniejszych jest istnienie sądu konstytucyjnego). Czy zatem postawy etyczne nie mają znaczenia w współczesnym konstytucjonalizmie? Pomimo instytucjonalnych prób zagwarantowania efektywności konstytucji, to **pytanie o postawy etyczne osób pełniących konstytucyjne funkcje zyskuje ważności, gdyż nawet najlepszy instytucjonalny układ opiera się na ludzkim działaniu**. Z tego powodu w naszych badaniach stawiamy pytania o to, **jakie cechy osobowe zakłada współczesna demokratyczna konstytucja?** Jakie postawy wpływają na właściwe spełnianie konstytucyjnych funkcji? A precyzyjniej, **jakie cnoty konstytucyjne pozwalają na rozkwit idei państwa konstytucyjnego?**

Według Arystotelesa cnota jest „trwałą dyspozycją, dzięki której człowiek staje się dobry i dzięki której spełniać będzie należycie właściwe sobie funkcje”. Etyka cnot nakierowana jest na działającą osobę i cele jakie ma realizować. Konstytucyjne cnoty są cnotami szczególnego rodzaju, gdyż są **moralnymi dyspozycjami osób spełniających konstytucyjnie określone role publiczne, które wyrażone są wprost lub pośrednio w tekstach konstytucji**. W tym kontekście ważne jest podkreślenie, że tego typu osoby realizować będą nie tylko ogólne cele określone w konstytucji, ale też partykularne cele polityczne. Należy zatem rozważyć, czy między tymi dwoma rodzajami aktywności możliwe będzie uzyskanie stanu równowagi, a więc **stanu, w którym osoby pełniące funkcje publiczne będą mogły wykazywać się jednocześnie cnotami konstytucyjnymi i podejmować skuteczną aktywność polityczną**. Niemożliwość osiągnięcia takiej równowagi prowadzić może do dysfunkcji ustrojowych polegających na zaniku cnot konstytucyjnych i politycznej praktyce nie w pełni odpowiadającej konstytucji. Aby odpowiedzieć na pytanie, jaka jest treść wymagań wynikających z cnot konstytucyjnych, będziemy rekonstruować cnoty zawarte klasycznych i istotnych dla współczesnego konstytucjonalizmu tekstach filozoficzno-prawnych. Ponadto, zgodnie z dokonaniem współczesnej etyki cnot, wypracujemy teoretyczny schemat cnot pola konstytucyjnego, który pozwoli na skonstruowanie odpowiednich **profilu cnot związanych z określonymi konstytucyjnymi funkcjami** (np. głowy państwa czy deputowanego/-ej). Wyniki badań teoretycznych zostaną przetestowane w rekonstrukcji historycznej oraz interpretacji unormowań wybranych konstytucji, aby poprzez nie odpowiedzieć na zagadnienia, **jakich cnot wymagają demokratyczne konstytucje oraz czy określają spójne i możliwe do realizacji wymagania wobec osób pełniących konstytucyjne funkcje**.

Odpowiadając na pytanie, dlaczego aretologiczne badania nad konstytucją są ważne, należy podkreślić, że efektywność zakłada możliwość, a jednym z celów naszych badań jest sprawdzenie, **czy na poziomie teoretycznym i tekstualnym możliwe jest osiągnięcie stanu równowagi między wymaganiami cnot konstytucyjnych a pobudkami i celami ściśle politycznymi**. Współcześnie często podnosi się kwestie kryzysu konstytucyjnego lub zagrożeń stojących przed demokracją konstytucyjną, a jako przyczyny wskazuje się kwestie ekonomiczne (nierówność), polityczne (populizm), czy też technologię (nowe media). Nasze badania sięgają do kwestii bardziej ogólnej, ale nietracącej na znaczeniu, ponieważ dotyczą **profilu etycznych osób urzeczywistniających konstytucję w różnych kontekstach**. Z tego powodu należy dokładnie zbadać **treść cnot konstytucyjnych, a także możliwość działania zgodnie z nimi w różnych uwarunkowaniach, a także zidentyfikować zagrożenia dla ich realizacji**. W dotychczasowych badaniach podejmowano próby analizy i interpretacji cnot obywatelskich oraz cnot związanych z wykonywaniem zawodów prawniczych, a także stawiano pytanie, jakim celem służyć ma legislacja i jak wpływać na moralne dyspozycje adresatów norm prawnych. Konstytucyjna aretologia uzupełniałaby etykę cnot o nowy wymiar, a prawu konstytucyjnemu oferowałaby specyficzną interpretację tekstów konstytucji. Badania z zakresu aretologii konstytucyjnej odnoszą klasyczne pojęcie cnoty do postaw zapewniających konstytucji efektywność i pozwalają w nowatorski sposób sformułować odpowiedź na pytanie: **jakie warunki osobowe muszą być spełnione, aby konstytucja mogła oddziaływać na rzeczywistość, a co stoi temu na przeszkodzie i może wpływać na konstytucyjne dysfunkcje i kryzysy**.